

dins el te. de la ciutat de Val. on hi havia un camp que afrontava amb el camí de Quart, amb el camí del Guadalaviar i amb la sèquia que passava per Roterós i per Boatella (ed. Bof. p. 183). No és, doncs, la situació de Massamagrell; més aviat sembla que seria a la dreita del Túria, ja un poc amunt, una desena de k. lluny de Massamagrell. Però es concep molt bé que tant aquesta partida com *Massamagrell* podien pendre nom d'aquell personatge o de la seva família. Quant a la *A-* de *Amagrel* resulta sens dubte de l'assimilació en la combinació *Ābn-M-*. En el *Rept.* mateix constatem aquesta assimilació en el nom de possessors de sengles rafals: «rahal *Amogeyt*», «*rabal Amambru*» que sens dubte estan per *Ebn-Moğēbit*, *Ebn Amrū*. Les formes *Ebn* o *Abn-* són corrents per *Ibn* 'fill', i les podríem assenyalar amb tals assimilacions en el nom de molts moriscos.

També és fàcil que un cop caiguda València en mans dels catalans, aquest *Ebn Magrāl* es retirés a Alacant, que restà en mans dels moros fins molts decennis més tard, i que allà els seus familiars vagin fundar el poblet de *Benimagrell*.

Aquesta forma transmesa per *Aben al -Abbar* semblaria confirmar —almenys aproximadament— l'etim. que acceptà Simonet (*Glos.Moz.*, s.v. *Magrel*), seguit per Oliver-Asín): nom híbrid, format amb un diminutiu *a t a l à* en *-ell* de l'adjectiu *magre*. Les etim. per hibridació, són sempre, però, acollides amb desconfiança, pels lingüistes (per més propensos que els aficionats hi siguin: còmoda solució!), i tan sovint han resultat falses.¹ No és massa difícil que el mot romànic anomenés uns *Beni-*, gent, més estrany que s'aplegués amb ell un nom comú àrab, *manzal*, però, sobretot resulta xocant que un malnom amb el sentit un poc despectiu 'magret' com ho seria *Ebn-Magrāl* 'fill del magristó' fos acceptat per un ric i culte personatge sarraí (i per la seva família).

Escepticisme que s'agreuja en veure ara la forma *Benimaglall* que tenia el *Benimagrell* alacantí encara en el S. XVII. Això desment l'origen romànic i ens orienta cap a un arabisme pur, format com nom àrab, amb *ma-* preformativa: podia tenir *-áll* amb «fatha», no pas *-ELLU*; però aviat havia de sofrir la dissimilació *-l-ll > -r-ll*, que en tal combinació era inevitable. Vindria, doncs, de l'arrel *gll*, que de fet és de les més vives i productives, i fou usual pertot: «invidere» *RMa.*, amb derivats *muğall*, *muğill*; sign. general: 'abundant', 'collir', *gilli* «envidiosa cosa» (*PAlc.*), *ğalil* «abondant, fertile» (Boqtor); en particular *mustağall* «ce dont on tire un revenu» «esquilhada cosa» (*PAlc.*), *mustağall*, usat per l'Edrissi, Ibn-Djobair, i Almakkarí, en les accs. «champ cultivé, maison, boutique, marché, moulin» (Dozy, *Suppl.* II, 239).

Un substantiu *maglāl* seria, doncs, un «nomen instrumenti» de formació ben normal en àrab, amb un sentit com 'profit', 'avantatge' 'abundor', encara que

no sembli estar registrat exactament en aquesta forma pels diccs., però hi ha quasi això mateix: *miğlāl* «qui donne une bonne récolte (champ)», variant que troba Belot com equivalent de *muğill* i *muğall* ben registrats per *RMa.* i Dozy.

En un mot, podem admetre *manzal al-mağlāl* 'hostal de la fertilitat, de l'abundor' com l'ètimon de *Maçal(-)magrél, -ell*; i *Beni- l-mağlāl > Benimaglāl > -grell*. El nom del mateix *Ebn-Magrel*, essent el d'un personatge respectat de la València mahometana és increïble que vingui d'un malnom mossàrab. Més probable és que contingui també aqueix mot àrab d'arrel agrícola amb el sentit 'l'home de l'abundor, de la fertilitat', si bé ja amb la *l* dissimilada en *-r-*.

El mateix nom *Magrell* es retroba com topònim en comarques més septentrionals. *Magrells* (*loz magrèls*), pluralitzat com nom de pda., vaig recollir en l'enq. de Móra la Nova 1936 (XIII, 113ss), estent-se fins als termes veïns: *magarels* a Darmós, *magrèls* als Guiamets (XIII, 26.14); la monografia excursionista de Tivissa (Bna. 1984) copsà *Magarells* com a pda. en el camí dels Burgans (p. 89 veg. supra *Burgan*). I ja apareix en el Capbreu d'Entença (a. 1340) *Magareyl*, f° 63, i 10r. situant-lo a la zona Banyoles-Llaberia, d'aquell vastíssim te. mun., i *Magareyls* f 8r^o (p. 228).

Encara més al Nord, però tanmateix encara zona de topònims àrabs, entre Ponts i Gualter, llegim «*vinea de Magarel --- Magarre*» en un doc. de 117, del *Cart.* de Tavèrnoles (p. 166.2 i 5).

Hi ha altres NLL valencians que, amb més o menys reserva, podem atribuir a d'altres formes d'aqueixa arrel àrbiga. *Benimaglur* que figura com alqueria de Calp en el *Rept.*, 472, ve sens dubte de *maglūl* el participi passiu del verb *ğall* registrat per *RMa.*, amb trad. «invidere», doncs, probt. en el sentit de 'home envejat, digne d'enveja'. Molt ens recorda això el nom de *Villamalur*, a l'Alt Millars (SSiv. arxipr. de «Villahermosa», ja a. 1233), però no essent en terra de la nostra llengua ho deixarem en suspens, perquè també es podria tractar de *Mablūl* (*GGA*g., pròpiament 'perdonat'). En un dilema semblant (i fins trilema), deixarem la Llometa de *Manoll* prop de Lliria (*A.C.C.V.* 182), que també podria ser dissim. de *MāğJol*.

En fi assenyalo ací el nom de la cabila dels *Beni Megil-led* (amb *g* oclusiva, o de tres punts), a uns dos dies de camí de Fès (Lerchundi), certament berber; si bé només els especialistes d'aquesta llengua podran veure si pot o no resultar d'una berberització de l'ar. *maglāl*. Però en tot cas és clar, ja per raó fonètica, que no poden venir del berber els noms estudiats en aquest article.

¹ Noms balears, aparentment paral·lels, com *Binifaell* (vol. I, 135) o *Binifaubell* (p. 59), també han resultat no ser híbrids: purament àrab aquell, mossàrab pur aquest, amb PINNA > *Benā-*: com